

SZERKESZTŐSÉG

és

KIADÓ HIVATAL

hová a dolgozatok
és előfizetési pénzek
küldendők:

Kolozsvár, Ref. Theologia
2. számú lakás.

VASÁR NAP

KÉPES CSALÁDI HETI UJSÁG.

AZ ERDÉLYI EV. REF. EGYHÁZKERÜLET «EGYHÁZI
ÉRTEKEZLET»-E TÁMOGATÁSÁVAL

SZERKESZTIK:

NAGY KÁROLY, VAJDA FERENCZ,

ref. theol. tanár, felelős szerkesztő.

sz.-lónai pap, főmunkatárs.

Megjelenik minden vasárnap egy íven.

Előfizetési ár:

Egy évre . . . 4 korona Negyedévre . . . 1 korona.

Félévre . . . 2 korona. Egy szám ára . 10 fillér.

Terjeszszük a „Vasárnap”-ot!

Felhívás a művelt nőkhöz!

A «Vasárnap» érdekében, e kedves kis lapért, fordulok evangéliumi egyházunk művelt nőihez. Nem tartok jobb pártfogót, nemes, szent ügy részére: mint a nő. *Nekünk támogatókra, pártfogókra pedig szükségünk van, mert a Jézus Krisztus szent vallását védjük, terjesztjük, mely szegénynek, gazdagnak drága kincs. A művelt nőkhöz fordulok. A nemes cél az ő szívüket mindig szent lángra: lelkesedésre lobbantja s a miért ők lelkesednek, a miért szívök ég: azért áldott kezeik tesznek is. Nem női érdektelenség, hanem férfi nembánomság oka, hogy a «Vasárnap» nincs ott főuri, előkelő s más művelt nőink asztalán. Mi vagyunk okai a látszólagos részvétlenségnek, mi papok!* Hogy érdeklődjenek a nemes női szívek azért, a mit nem ismernek? Ha a «Vasárnap» mult évi folyamának számai megfordultak volna kezeiken, szívesen megrendelnék azt; mert igazolva lenne, hogy *hiányzott egy hasznos ujság a családi élet szent köréből, ebből a kedves hajlékból, mely a magyar nőnek, a történet tanúsága szerint, mindig erős vára, égfelé emelkedő büszke tornya volt s melyet a «Vasárnap» Isten nevében megszentelni akar, betöltvén Krisztus lelkével.*

Tiszteletes paptársaim! — rajtunk mulik, hogy a «Vasárnap» előtt nem nyílnak meg az ajtók és szívek! Rajtam, rajtad és mindnyájunkon. Hiszen a református lelkész előtt nyitva vannak a családok ajtói és szívei s esdő szavukra az erszények is megnyílnak. Tulajdonképpen nem is zörgetni, csak belépni kell Jézus szent nevével ajkunkon. Milyen biztató példák előttünk: Bodor

János zágoni, *Bodor* Géza alsó-csernátoni, *Péchy* Árpád brassói; *Zsigmond* Károly hosszufalusi, *Páll* Károly topliczai lelkésztársaink, sőt a világiakból *Szabó* Sándor állomásfőnök és *Kiss* József pályafelügyelő.

500 magyar reformált egyháznak lelkipásztorai! nem kérünk sokat tőletek, csupán ennyit: *vigyetek el néhány számot a művelt nőkhöz, hivatékukhoz.* Mivelt nőink tudni fogják mit kell tenni. Főuri s más előkelő, sőt minden művelt nő előtt kedvelt lesz, rövid idő alatt a mi «Vasárnap»-unk. Nem tudnak majd szabadulni a vágytól, hogy azt megrendeljék, hogy minden vasárnap lássák. Milyen élénkség lesz Kolozsváron a «Vasárnap» körül! *Nemcsak a megsokszorosodott előfizetők, hanem a megsaporodott munkatársak miatt is.* Mivelt nőink előtt feltárul a legnemesebb munkatér: a vallásos élet mezeje a szellemi munkálkodásra. Feltárul majd Erdély gazdag multja a családi könyvtárakból. Gróf és báró kisasszonyok, régi nemes családok utódai, megemlékeznek az ősökről; vallásos, társadalmi, politikai kisebb-nagyobb cikkek fognak helyet kérni s bizonyosan nyerni is — a «Vasárnapban.»

A fejedelmi korszak s azt követő század, sok női pártfogóját mutatja fel a vallásos irodalomnak: Lorántffy Zsuzsánna, Bornemissza Anna fejedelemlők, majd Bethlen Kata grófnő, Ráday Eszter grófnő, Barcsay Gergelyné: Nalóczy Sára, gr. Teleky Eszter, gr. Teleky Klára örökre jó emlékezetű terjesztői az evangéliumi világosságnak. Lépjenek nyomdokaikba a mai nők; gazdagabbá lesz szívök; nemesebbé, tartalmasabbá, jobbá a «Vasárnap».

Incze Lajos, ref. lelkész.

A pápa.

Lapunkban már volt rövid megemlékezés a «magyarországi katolikusok nagy gyűléséről», melyet még a múlt évben tartottak Budapesten. Egy rövid kis hírből említve, hogy miféle főczélok állapították meg ezen a gyűlésen. Kitűzték, hogy «az anyához hűtlenné lett gyermekeket (értsd: a pápás egyháztól a Krisztushoz visszatért protestánsokat) vissza kell édesgetni ismét. Az anya (a kath. egyház) várja is őket, mert tudja, hogy a nyomor visszahozza s akkor meg fog bocsátani.»

Nehogy azonban valaki tévedésbe essék, hogy ezek a lélekmentő urak a lelki nyomorról beszélnek. Nehogy rájuk fogjuk, hogy valami olyan dolgról akarnak szólni, a miről Jézus szólt mikor azt mondá a hegyi beszédben: «boldogok a lelki szegények . . .»

Ezek a jó urak jól ismerik az emberek természetét. Jól tudják, hogy a világ mégis csak inkább kap a kenyéren, mint az Isten igéjén. Arra számítanak, hogy a koldusbotra jutott nép, pénzért eladja lelkét, megtagadja meggyőződését. Nekik meggyőződés, hit mellékes dolog, csak a megvásárolt lélek álljon az ő seregökbe, lépjenek az «egyedül idvezítő» egyházba.

És sokan megtévednek; kétségtelenül veszélyes kísértő az inség, a nyomor. Ha a családfő roskadoz a gondok terhe alatt, ha háznépét éhezni látja, ha csekély vagyontát eldobolás fenyegeti, mert adós és nem tud fizetni; de ekkor azt mondják neki: légy katolikus, akkor adósságodat kifizetjük, vagyonodat megmentjük, gyermekeidről

gondoskodunk, a szerencsétlen ember megszedül, felül a vásárlásnak: koldussá teszi magát lélekben. Ilyen *nemes lelküleg* használják ki ezek a jó urak, azt, a mitől oly sokat remélnek: a «nyomort.»

Mert hová vezetik az ilyen megtévedt lelkeket? Mi az az «egyedül idvezítő» egyház? . . . kié?

Megtudhatjuk épen a hatholikus nagy gyűlés egyik tudós felolvasójának fejtegetéséből. Megtudhatjuk pedig — a katolikus egyház egyik hirneves püspökének tanításából, hogy az az egyház nem a Krisztusé, hanem a pápáé.

Jézus Krisztus, e kiről meg vagyunk írva, hogy rajta kívül senki más alapot nem vethet: abban az egyházban nem jön számításba. Nélküle ellehet az egyház, de a pápa nélkül semmi esetre sem.

«Mi az egyház pápa nélkül?» — kérdi a kegyes főpap — És felel: «Gerincz nélküli test, alap nélküli épület.»

Tehát az egyház testének gerincze; épületének alapja: a pápa. S ha pedig ez: akkor természetesen nem lehet a Krisztus, mert soha senki sem látott olyan csoda szülöttet, a melynek két gerincze legyen és soha nem rakott senki épületet: két alapra.

Mi azonban, a kik ragaszkodunk ahhoz, hogy az egyházban Krisztus megtartsa királyi, főpapi és prófétai székét, nem mondhatunk erre mást, minthogy bizony gerincz sorvadásban szenved az a test, fővényből álló alapon nyugszik az az épület.

De lássuk csak miként bizonyítják a gerincz egészségét, az alap szilárdságát?

TÁRCSA.

Kisértés.

Benkó Mihály uram a mint megtért napi utjából, haraggal dobott valami írásokat a ládába.

— De bizony nem törődöm én többet a senki fizetésével, fogjanak mást, a ki szaladgáljon azért a kepéért. Az se igazságos, ki megengedi, hogy ezzel az adóval is rugjanak egyet az amugy is rogyásig megterhelt emberen.

Még folytatta volna Mihály gazda e beszédet, ha meg nem jelenik az ajtóban a Böske asszony haragos arcza.

— Ugyan, ugyan, hát kend megint haszon-talan beszédre használja a száját? Nem rösteli magát? Bezzeg, milyen nagyra volt akkor, midőn belső emberré: gondnokká tették! Hát azt hiszi kelmed, hogy a hivatalt, a tisztességet nem kell megszolgálni?! S milyen hálátlan beszéd az, ha valaki azok ellen kél ki, kik a lelkünk javításán munkálnak; kik az Isten igéjét ápolják bennünk!?

Benkó uram, a kurátor uram, mintha megrestelte volna magát e szókra.

— De édes anyjukom, nem is a tiszteletes ur rosszára mondtam én azt, a mit mondtam, nem is azért, mintha a hivatalomat végezni nem akar-nám; de lásd: lehetne ez másképen is. Odaát (a katolikusoknál) is van pap, vannak hivei is, de

nem adja ám oda a szegény azt a kevesjét, mi az adóbul fönmaradt.

— Mihály, kendnek valaki kezdi elcsavarni a fejét. Megint az odaát valókrul beszél. Bizony mondom, ha meg nem szünik másként gondolkozni, nem leszünk jóban együtt.

Böske asszony dolga után látott. Mihály uram pedig fogta a zacskóját s beletömött a pipájába s bodor karikákat eresztve kiindult az utcára. Eszébe sem volt, — mint a multkor — hogy a «Polgári kör»-be térjen. Akárhogy is van az, de az asszonymnak is igaza van; ha mértékletes életet élne mindenki, kevesebb zugás volna a fizetni valókért.

A mint az András szomszéd kertje szögleténél betért a «Szőlő-utczá»-ba, szembetalálkozott Kerekes Balázsszal.

— Jó reggelt Benkó uram!

— Fogadj Isten.

— Épen oda indultam, tudja, arra a kis összegre szükségem volna, a melyiket két éve adtam volt. Szerencsét adott az Isten a lányomnak, gazdag vőt s én sem ereszthetem üres kézzel Julist.

Benkó uramat, ha valaki arczul üti sem esik olyan rosszul. Erre a világerért sem volt elkészülve.

— De szomszéd; hiszen kiegyeztünk ám az őszi vásárig, most honnan tudnék én annyi pénzt hamarosan összefaragni?

«A pápa Isten rendeléséből áll az egyház élén, Istentől nyeri hatalmát, s az ő szavát hirdeti a földön. S ha a katolikusok leborulnak a pápa «szentséges» alakja előtt, Pétert látják benne: azt a Pétert, a kit Krisztus küldött el az apostolok közt elsőnek, hogy az ő igéjét hirdessék világszerte. A ki ennek a Péternek (a pápának) szót nem fogad, őt nem követi, az katolikus nem lehet. A ki érte nem imádkozik, a ki adományai-val nem támogatja, nem lehet jó katolikus. Magára a nyájra nézve veszedelem, ha elhagyja pásztorát.»

Ezekkel a nagy mondásokkal szemben arra figyelmeztetünk titeket kedves olvasók, hogy mégis tán, nem ez a szent írás, hanem: a *Biblia*. Abban pedig mi úgy olvassuk, — te is úgy olvashatod — és a kegyes főpásztor is úgy olvashatja, hogy: «Ebből tetszett meg az Istennek hozzánk való szerelme, hogy **amas ő egyetlen egyszülött fiát** (tehát nem a pápát) **bocsátotta Isten e világra, hogy éljünk ő általa.**» (I. Ján. 4, 9.)

Hogy pedig a katolikusok «ha leborulnak a pápa szentséges alakja előtt» miképen látják benne Pétert? azt maguk sem tudnák megmagyarázni. Annál kevésbé, hogy «azt a Pétert» látják «a kit Krisztus küldött el az apostolok közt elsőnek. Mert mi úgy tudjuk a bibliából, hogy Jézus az elsőség felől csak akkor nyilatkozott, mikor az elsőség után vágyakozó Zebedeus fiakat megdorgálta, hogy a pogányok fejedelmeihez illik a hatalmaskodás. «De nem úgy lessen ti köztetek, hanem a ki köztetek nagy akar lenni: legyen ti szolgátok. És valaki ti köztetek akar első lenni, legyen ti szolgátok. Mint az embernek

fia, nem jött, hogy szolgáljanak neki, hanem hogy ő szolgáljon . . .» (Máté 20, 25–28)

«A ki ennek a Péternek (a pápának) szót nem fogad, őt nem követi, az katolikus nem lehet.» Mit jelent ez? Krisztus szavának megfogadása, az ő követése a katolikusra nem tartozik. Katolikusnak a pápa szavát kell megfogadni, őt kell követni.

Már mi megis csak maradjunk meg a Krisztus mellett. Róla viseljük a magasztos *kereszttyén* nevet. A mi egyházunknak gerincze, alapja legyen a Krisztus. Ne kövessük azokat, kik az egyháznak e lelki fejével nem tudnak megelégedni. Ugy tesznek, mint a zsidók, mikor a sinai hegy alatt kényszerítették Áront, hogy nekik bálvány Istent öntsön, a kit szemökkel láthatnak.

Bizony, «magára a nyájra nézve veszedelem, ha elhagyja pásztorát.» De az igaz kereszttyén egyháznak nem lehet más pásztor, mint a ki magáról mondá: «én vagyok ama jó pásztor, a ki életét adja a juhokért.» Ne is hagyjuk el semmiféle más pásztorért. A mely egyház Krisztust tekinti pásztorának: az a Krisztusé. A melyik a pápát: az a pápáé.

Maradjunk meg mi *ama jó pásztor* mellett. Földi adósságunkat igaz, nem fizeti ki. Földi javakkal, előnyökkel nem csalogat. Sőt azt mondja: «a ki követni akar engemet vegye fel az ő keresztjét és úgy kövessen engemet.» De egyedül Ő adja (és sohasem a pápa) azt az erőt és vigaszt, melyben érezzük, hogy bizony édesebb boldogsága van azoknak a kik sirnak.

Pásztor.

— Igazán, magamnak is nehezemre esett, hogy szóltam, de a szükség törvényt ront, szokták mondani: Hát hiszen igaz, hogy kiegyeztünk volna őszig, de szerencsémre írást nem csináltunk róla!

— Hát a szó?!

— Ma kicsit ér az!

Benkó uramat a hideg környékezte. Honnan veszen egyszerre ennyi pénzt. Hiába beszél az asszony, sok ellensége van, mióta kurátorságot vállalt s megtudták, hogy olyan nagy református. Itt a hol a vagyonosabbja a pápistákból telik ki, nincs értelme annak, hogy a szegény szembe forduljon a széllel. Lám, hogy haragot vett Kerekes is magára, pedig nem mondott többet, mint azt s azt is bor közben, hogy nem a külső teszi az embert s nem a czeremónia a hitet.

Kerekes uram pedig mosolygott magában a Benkó zavarán. Végre, mikor megelégette kinos vergődését, tanácsosal is szolgált.

— Ha jól tudom, Benkó uram, a kendtek papjainak maga szedi a kepet; nagy mester a nyomoruság; senki sem tudja meg, nyuljon hozzá, aztán visszateszi az első vásár után. Mójában lesz.

Benkó megborzadt erre az ajánlatra, de midőn Kerekes nem tágitott, hanem három napot adott a fizetésre, mintha megbarátkozott volna valamennyire a gondolattal. Mert csakugyan módjában lesz visszatenni; két gyönyörű üszöt hajt a vásárra s senki sem tud meg róla semmit.

Nehéz három napja volt Benkó uramnak Szavát se igen lehetett venni s Böske asszonynak jól esett látnia, hogy szavait megértette a férje, mintha még az Isten nevét is gyakrabban emlegetné azóta.

Remegett egész testében Benkó uram, mikor a Kerekes ajtóját benyitotta. Még nagyobb lett zavara, mikor ott látta a fiatal káplánt, a mint kedvére beszélget Kerekes urammal egy kancsócska mellett.

De szívesen fogadták! Megadta magát Benkó uram is s kis idő múlva könnyen folyt a beszéd. Kerekes szóba hozta a pénzt is.

— Meghoztam, azért jöttem felelt Benkó uram s elborult a homloka egyszerre.

— Na, hiszen tudtam én, hogy ott jó helyen áll a pénz, felelt Kerekes uram, miközben hunyorított egyet a fiatal káplán felé.

— Mindjárt le is olvashatom. Benkó uram legott kioldotta piros keszkenyőjét s jókora helyet borított be csillogó koronákkal. Kerekes uram jó kedvvel sepegette be az összeget.

Beszédközben rátértek a vallásra is.

Benkó uram nem minden fájdalom nélkül ismerte el, hogy egyházuk nem oly gazdag, templomunk sem olyan fényes, mint a katolikusoké s Istennek sem szentelnek annyi ünnepet, mint ezek. S abba is van valami, hogy az Isten háza inkább meghatja az embert, ha gazdag aranyo-

Bizom az Istenben.

Bizom az Istenben,
Nem hagy el Ő soha;
Lehet sorsom, éltém,
Bármilyen mostoha!

Lehet az ég borus,
Villámoktól fényes . . .
Bizton nézek által,
Reményem oly édes!

Védő szárnya lebeg
A vészben felettem,
Járjak bár tengeren,
Ott van Ő mellettem!

Boru után derű,
Bánat után öröm,
E kettőnek vége
Nem lesz soh' a földön.

De azért én bizom;
Nem hagy el az Isten!
Bármilyen sorsban legyek:
Ez az én nagy hitem!

H. Szántó István

Isten igéje.

Istenben élünk, mozgunk és vagyunk.

Apostolok esel. XVII. 28.

A mi drága Bibliánkban, hitünk, vallásunk, erkölcsi életünk szent könyvében: fenséges mondásoknak vagyunk birtokában. A legegyszerűbbnek, legvilágosabbnak látszó ige felett is megtörik a bölcs okossága, kimerül tudománya, az isteni Ige még mindig kimeríthetetlenül áll a maga megfoghatatlan mélységével előttünk. Ennek bírása boldoggá, tudóssá, ékesen szólóvá tesz mindenkit. Nézzétek Pál apostolt Athénban, az Areopágon, Görögország bölcseit, tudósait bámulatba ejti ékesen szólásával, bölcsességével, — melyet egyedül

az Isten igéje kölcsönöz neki — midőn felszólították, hogy védelmezze magát, miért hirdet új vallást az emberiségnek. Új vallást, — nem! Új vallást nem hirdet ő, hanem az ösmeretlen Istent hirdeti nékiek, kit ők habár nem ösmernek, mégis oltárt építettek nékie magok közt. Azt az Istent hirdeti Pál, ki e világot teremtette, ki az egész emberi nemzetséget egy törzsből, vérből hívta elő, hogy mindnyájan testvérek legyünk az Atyában! Isten azt akarja, hogy az emberek őt keressék, hozzá meneküljenek, mivel ő nincsen távol egyiküinktől sem, mivel mindnyájan: *Ő benne élünk, mozgunk és vagyunk.*

Ez a rövid mondás különböző nagy gondolatokat foglal magában. Isten *mindenütt jelenvalóságát* a legvilágosabban fejezi ki. Igen, mond egy bölcs (Krisostomus), az apostol itt a levegő képét használja, melyben vagyunk, élünk, mozgunk, melyet belehelünk. Ugy lebeg, úgy vesz körül bennünket az istenség is. E rövid mondás érezteti velünk Isten *mindenhatóságát*, az ő mindent átható szelleme által tart és igazgat mindeneket; ő adja a lelket, az életet. Azért nevezték már a pogány görögök is, az ő első Istenüket: *életadónak!* Istenben élünk: . . . sokan így is magyarázzák: Isten gondoskodása, segítsége által élünk. E szócskán *«Istenben»* nagy nyomaték van. Az ember és Isten legszorosabb összeköttetését fejezi ez ki. Valami titokteljes, valami felemelő rejlik e szavakban: Istenben élünk, . . . melyet megmagyarázni, körül írni oly bajos, oly nehéz, mégis oly jól eső reánk nézve ennek hatása.

E rövid mondás megmondja még nekünk: hogy Isten a mi legbensőnkben székel, minek

zással van diszitve s mikor már a harmadik kancsót is fenéig itták elismerte, hogy nagy önhittség az embertől azt gondolni, hogy szentek közbenjárása nélkül közvetlen beszéljenek az Urral.

Késő este volt, mire hazaért. Milyen barátságos az a káplán, hazáig kísérte.

Az asszony haragjában ügyet sem vetett rá Benkó uram nem is vette zokon, legalább szabadon gondolkozhatott arról az ígéretről, mit a káplán és Kerekes uram tettek.

— Elvégre az már nem sokat tesz, ki milyen templomban imádkozik, csak imádkozzék.

Aztán pokollá változott a Benkó uram háza. Böske asszony próbálta szép szóval, gorombán, nem birt vele; bizonyosan megháborodott az elméje; egész nap a kertben jár-kél, s pópista éneket dudorász.

Már annyira voltak, hogy elkülönöznek. Mert Böske asszony azt a csufot a viláért megtenni nem tudná, sőt szégyenébe a férje dolgáról sem szólna a viláért senkinek.

Benkó uram pedig azt mondá, nem bánja; egy párnán két vallás, hogy is legyen; menjen ha már nem akarja követni urát, a hogy esküdte volt.

Épen javában osztozkodtak, midőn Kerekes uram haragtól kipirult arczával lépett a szobába. Köszönés nélkül kezdet panaszolni szörnyen s szidta a mennyi pópista pap van a világon mind.

Benkó uramnak nyitva maradt a szája.

Kerekes uram pedig majd sirva panaszolta el, hogy járt a Julis.

— Hát tudja lelkem szomszéd asszony s szomszéd uram, a mint minálunk szokás esküvő előtt, elment gyónni s áldozni. A káplány kérdezte ki. Mikor a feloldásról beszélt volna, megfogta a Julis kezét s azon a kis nyíláson át magához vont s reszkető hangon kérte Julist olyan dolgokra, mikkel bemocskolta nemcsak magát, hanem a templomot is. Julis erőnek-erejével huzta vissza a kezét s kiszaladt s otthon sirva panaszolt az anyjának. Most ott fekszik betegen. Dühömben szét akartam tépni a papot; de feleségem, kit annak idején én térítettem át, másra tanított. Ide jöttem, elakarom mondani, hogy a káplán biztatására követeltem a pénzt oly hirtelen, számított arra, hogy az ekklesiához nyul s ekkor vagy áttérésre kényszeríti, vagy elveszti becsületét.

Hálát adok Istennek, hogy végre világosságot adott szemeimnek. Bocsásson meg; elvakítva szép beszédjük által, ellensége voltam eddig az egyszerű, de tiszta hitnek, de most midőn látom, hogy sokan az Isten nevében is bünt cselekesznek, s a sok czeremoniát csak takargatásul használják: nem habozom. Kísérjen el a tiszteletes urhoz!

Benkóék megilletődve hallgatták az őszinte szót s nemsokára áhítatosan figyelték a derék tiszteletes urnak magyarázatát a Gondviselés *igas* utjairól.

(Pest--Szent-Lőrincz.)

Bartha Pál.

valóságáról mindnyájunk élete, minden pillanatban tanuskodik.

Ő benne élünk, mozgunk és vagyunk: a leg-egyszerűbb magyarázata e szavaknak: mindent a mit birunk, a mik vagyunk, minden mozgás, élet-erő, lehelet: Istentől jön, az ő adománya, nem magunktól birjuk, hanem ő tőle fogadjuk.

*Az Ur bir az egész földdel
És minden benne élőkkel stb.*

Birtha József.

Kegyesség útja. Gróf és a földműves.

(Folytatás és vége.)

Gróf: A maguk gyermekei és unokái!

Dombi: Jaj, Méltóságos Ur, Isten bocsásson meg nekem, de rosszul bánnék unokáimmal, ha ők a nyomoruságunk árán akarnának boldogabbak lenni. Vajjon, azután egészen biztosra tudja-e a Méltóságos ur, hogy az én unokáim a Méltóságod módja szerint, boldogabbak lesznek, mint én vagyok?

Gróf: Egész bizonyosan tudom.

Dombi: Akkor kérem a jó Isten szent nevére, Méltóságos Uramat, hagyjon nekünk békét! Ne kényszerítsen reánk olyan boldogságot, mely után mi nem áhitozunk, melynek csak gondolatától is sir a lelkem. Én azt hallottam mindég és úgy értettem ki a szentírásból, hogy a minnek lenni kell, ha ideje eljön, időről-időre magától előáll, mert a jó Isten nagy bölcsességgel kormányozza a világot. Ezért Méltóságos Ur, hitem szerint az ujitással csinnyan kell bánni az embernek; ezt tapasztaltam még a gazdaságban is. Némely dolog a gazdálkodásban hasznosnak látszik, eleinte sok jövedelmet is ígér; de gyakran csak későn látja meg a gazda, mennyivel jobb volt a régi s örvendene a szántóvető, ha belé sen kezdett volna az ujitásba. Én, Méltóságos Uram, 75 esztendőt értem a jó Isten segedelmével és úgy tapasztaltam mindég, hogy csak egy biztos módja van, a jót és a hasznost az emberek között meghonosítani: ez a jó példa. A jó példának senkisémet tud ellentállani. Lehet, hogy a jó példa, csak lassan hat, de azért biztosan és az újabb jó gyökeret ver. anélkül, hogy a régi jónak ártana. Azért, ha Isten, — hite szerint, — arra tehetséget adott Méltóságodnak, hogy a népet boldogságra vezérelje, akkor járjon előttünk kérem jó példával, mert bizony ennek több eredménye lehet, mint az erőszaknak, mert ez csak felláztatja a szivek indulatját!

Gróf: Lám, lám, Dombi uram, hogy csalódtam én magában; én kendet okos embernek tar-

tottam; de most látom, hogy csak olyan ostoba mind a többi. Ezért, hallja meg szavamat: Én kötelesnek érzem magamat, hogy azon eszközök által, melyeket az Ur kezembe adott, mindnyájokat helyes gondolkozásra vezessem. Ha, majd egykor elérem célomat, akkor beszélünk még egymással!

A gróf ezután távozott, de többé nem beszélt a bölcs Dombi urammal, mert az öreg nemsokára megtért őseihez, meghalt. A gróf még sokáig tusakodott tervei megvalósításán, de siker nélkül, — meghalt végre ő is, mint embergyülölő.

A kis faluban pedig, most is folyik a munka csendesen, mint régen. Edesen szóllanak az ajtosságra hívó harangok. A jó kálvinista nép is az maradt, a mi volt: erős a hitben, erkölcsben és a munkában, hirdetve élet példájával, hogy a mi Istentől van, azt ember meg nem ronthatja!

Péchy Árpád.

Hazai krónika.

Darányi Ignác földművelésügyi miniszter Bács-megyében új kincstári telepítvényt létesített.

E célra az Apatin melletti kincstári birtokból fognak kellő nagyságu területet kihasítani és inkább a *zentai* gazdák lesznek azok, kik az új telepet elfogják foglalni.

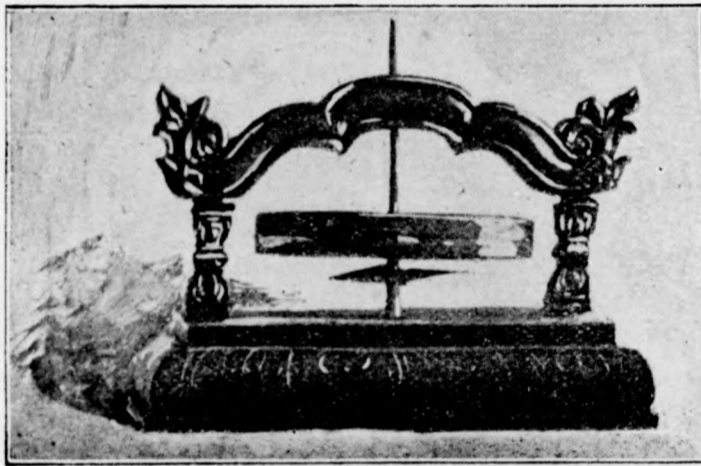
Drága bor. J. Gould, az ismeretes nevű amerikai milliomos, a bécsi Bristol szálloda utján próba megrendelést tett régi tokaji asszúborokból, a Mezőssy öröksök tolsvai pinceszéből. Az elküldött 6 félliteres, 1823-ik termésű 5 puttonos asszúért a szálloda 180 koronát, te-

hát literenként 60 koronát fizetett.

Világkrónika.

A sah zsebpenze. A perzsa sah tudvalevőleg ismét elakar jönni Európába. Részt akar venni ugyanis az angol király koronázási ünnepén. Azonkívül el akar látogatni Párisba, innen Contreuxevillebe és Marienbadba, majd Berlinbe és Bécsbe fog utazni. Amint hírlik, a sah erre az utazásra csekély tizenöt millió frank zsebpenzt visz magával. Talán elég lesz.

Százéves kisasszony. A németországi Altmarkban érdekes ünnepély folyt le. Az egész város egy szívvvel és lélekkel ünnepelte Jahnisch Vilma magánzónő-kisasszony századik születésnapját. Az üdvözlők között volt maga, a mindig figyelmes «Vilmos» német császár is, aki saját arczképével diszitett porcellánélességgel kedveskedett a testi és szellemi frissességnek örvendő agg kisasszonynak. A polgármester felköszöntő beszéde után, az altmarki nők száz ibolyacsokorból álló bokkrétával kedveskedett a százéves kisasszonynak.

Imádkozó gép.

A vándorló város. Greigton városa néhány héttel ezelőtt házastól és minden hozzátartozó népeivel elköltözött. A fából készített házak elé lovakat fognak s az egész város 12 angol mértfölddel megy tovább. Ez a nebraskai törvényszék ítélete folytán történt, amely szerint a hivatalnokoknak el kell költözniök a 12 mértföldnyire fekvő Wischendorf farmra. S a mennyiben a hivatalnokok kiköltöznek megy az egész város.

Mai képünkhöz.

A pogány népeknél még ma is divatozó *imádkosó gépet* mutatja mai képünk. Beletesznek egy készenleirt imádságot s forgatják körbe; a hányszor körül forgatta az imádkozó: annyiszor mondta el a beletett imát. A kínaiaknál divatozik a *szélmalom* formájú imádkozó gép. A szélmalom mind a négyszárnyára imák vannak felírva, s minél többször körülforgatta valaki, annál buzgóbb az imádkozásban. A pogány szokásra vall a katolikusnál még ma is divatozó: *rózsafüzérrel* (olvasó) való imádkozás. Mily távol vannak ezek a biblia tanításától, mely határozottan *«kicsiny szobánk bensejében való titkos imádkozást»* tanít, s az *«Istennek lélekben és igazságban való imádságát»* sürgeti, menten minden külsőségtől. (B.)

Egyházi élet.

A «Mi Atyánk» egy töredéke. Egy fontos leletről tudósít Knoff Rudolf marburgi tanár (Németország), a német császári régészeti intézet egy újabb füzetében. Megarában találtak egy jelentéktelen kinézésű veresbarna cserepet, felirással. E lelet a maga nemében eddig páratlan; mert a felirat a «Mi Atyánkot» tartalmazza 8 sorban, melyet a régi kéziratok közt még nem birnak. Az imádság Máté ev. szövege után, — kicsi eltéréssel — van adva; ebből, valamint a betűknek és írásnak formájából a Krisztus nevét ábrázoló monogrammból a mely a záradékhoz van csatolva, következtetik, hogy a cserep a 4 legkésőbb az 5. századból való. Az írás agyagba véttetett, azután jól kiégették és bizonyára, mint *véd* vagy *varázsszéköz* gyanánt szolgált, mint ezt hasonló dolgokról biztoson tudjuk. A cserep a nemzeti muzeumba, Athénbe vitetett.

As első fecske. Egyházi Értekezletünk hiterősítő, egyház építő munkásságának, a gyülekezetek között, első fecskéje: a *bögözi diakonusi intézmény* megteremtése. Diakonus magyarul szolgált, az általa végzett cselekmény szolgálatot jelent. Az intézmény gyökér szálai az első kereszténység idejére nyulnak vissza. Elsőben az Apostoli cselekedetekről írott könyv VI. r. 1—6. verseiben találkozunk a diakonusokkal. Ott, az volt a feladatuk, hogy a szegényeket és a betegeket gondozzák. Ezen munkakörben, mint egyház szolgáknak a működése: később kibővült; t. i. nemcsak a szegényeket és a betegeket gondozták, hanem az egyházi életben is tevékeny részt vet-

tek. Segédkeztek az isteni tiszteletnél, az urvacsora kiosztásánál. Szóval, végezték azt a munkát, mit a pap rájuk bízott. Tehát, a papoknak voltak segítő társai. Hogy a bögözi egyházban mi a feladatuk a diakonusoknak (férfiak) és a diakonissáknak (asszonyok) azt nem tudjuk. De, az előzményekből könnyen elképzelhetjük. Más nem lehet, mint az, hogy az egyházi élet terheit a lelkeszszel a presbiterekkel megosszák s példás életükkel, buzgóságukkal oda hassanak, hogy a gyülekezetben mindenek ékesen és szép rendben legyenek. *Lajos János* ref. papot, ki ez ősz keresztény intézményt ott megteremtette és bögözi atyánkfiait, kik az idők jelét megértették: szívesen üdvözljük. Hisszük, hogy nemsokára eljön az idő, mikor egyházkerületünk szervezni fogja ezen intézményt, úgyhogy nemcsak helyi jellegű lesz, hanem az arra hivatottak rendszeresen is ki fognak képeztetni és szélesebb körben lesznek munkásai az evang. prot. vallásnak.

A vallási türelem szép jele. *Gajzágó Antal* nagy-petri róm. kath. vallásu birtokos, az ottani ref. lelkésznek évi 50 kor. értékű fizetést ajánlott fel. E szép és nemes cselekedetért, bizonyára, bő kárpótlást nyer az evangéliumból, melyet neki is hirdet a ref. lelkész.

A tömösi szorosban élő reformátusokról. A hosszufalusi missiói egyházközségnek, kétségen kívül, a legbuzgóbb, legáldozatkészebb tagjai közé tartoznak a tömösi szorosban lakó hiveink. Buzgóságuknak fényes bizonyága az, hogy az istentiszteleteket mindig szép számmal és lelki örömmel látogatják. Áldozatkészségüknek pedig minduntalan jelét adják kegyes adományaikkal. Az 1900-ik évben diszes urasztali készletet szereztek be saját költségükön, 100 koronával; 1901-ben felső-tömösi derék presbyterünk: *Szabó Sándor*, állomásfőnök és neje *Simon Károlina* urnő hosszufalusi templomunk szószékét és mennyezetét díszítették föl bordó-bársony terítővel. *Kiss József*, pályafelvigyázó, ki az istentiszteleteken az éneket szakértelemmel vezeti, egy disz bibliát ajándékozott, mintegy bizonyosságául annak, hogy ő a bibliát nagyon szereti és ismeri. *Kiss Józsefné* urnő pedig, finom plüssbársony szószék-takarót készített a felső-tömösi szószékre. Ugyancsak az 1901. évben egy alsó-tömösi kegyes nő: *Jakab Antalné* halálos ágyán 100 koronát hagyott egyházunknak. Itt, hol a lelkek száma alig 90, a múlt évben a «Vasárnap» 14 példányban járt, most még szaporodott az előfizetők száma. *Kiss József*, *Szabó Sándor*, *György István* és a *Kóti család* a szeretet munkájában fáradhatlanok. Valamely nemes célra mindig gyűjtenek. Az *egrespataki* templom javára *Kiss József*, e derék ember oly összeget gyűjtött, melyet sem *Debreczen*, sem *Hódmezővásárhely* meg nem közelített. Szép összeget gyűjtött *Szabó S. aa.* a *Bethlen szoborra* *Kiss J. aa.* az *andrásfalvi* (Bukovina) ref. templom számára is. Honnan e buzgóság, ez áldozatkészség, itt a határszéli havasok között szétosztottan élő, földi javakban nem bővölködő népben? E kérdésre a feleletünk az, hogy nagyon áldásos, ha van a nép között egy pár jó példaadó,

keresztyéni és hazafiúi erényekkel ékeskedő derék ember. Itt a tömösi fiókegyházban, a mint a fentebbiekből kitűnik Istennek hála, van. Adja a kegyelem Istene, hogy legyen azután is, hogy legyen mindig, itt is, egyebütt is, mert bizony nagy szükség van ilyenekre.

Biblia és haditudomány. Egy angol haditudósító, cikket ír a burok hadviseléséről egy londoni ujságban. A bur vezérek, írja, a kik a háboruban méltán kivívták az egész világ elismerését: Botha, De Wett, Delarey, Olivier, Smuts, épp oly kevésbé tanulták valaha is a modern hadviselés tudományát, mint azok a derék bur parasztok, a kik vezetésük alatt harcolnak Valamennyit a háboru termette azzá, a mi. Semmiféle iskola nem nevelte őket hadvezérnek és mégis valamennyinek, sőt valamennyi bur katonának a viselkedésében van valami nagy egységesség, egy a módszere mindnek, tehát csak egy forrásból merithette valamennyi az ismeretét. A vezérek egymástól függetlenül dolgoznak, szinte a maga szakállára valamennyi és mégis ugyanazt csinálja mind. Támadnak, azután hirtelen visszavonulnak, védett helyen elrejtőznek, az üldöző ellenséget gyilkos tüzeléssel fogadják, rögtön megint szétoszolnak, hogy végül egy bizonyos ponton ismét összetalálkozzanak. Ezt a hatalmas taktikát a bibliából, az ó-testamentumból tanulta a bur. A mit a biblia a régi hadimethodusokról, a filiszteusokéről, az asszirokéről, a zsidókéről elmond, azt mind kitűnően tudja a bur. A hős, a kit legtöbbször becsül, Dávid, a ki parittyája kövével agyonsujtotta Góliátot. Dávid parittyázó ügyességét Sámson erejénél és bátorságánál többre tartja és nagyobb hősnek tartja azt, a ki biztos rejtekéből puskával leterített tiz ellenséget, mint a ki ádáz birkozásban elbánt kettő hárommal. A bur vezérek rendes szokása, hogy egyik komandó feje a másikkal bibliai citatum, vagy utalás segédelmével közli a tudatni valóját. Mikor Kronjét Roberts Paardebergnél bekerítette, a bajba jutott bur vezér csak ennyit üzent Krügernek «Jób könyve XVI. fejezet, 11—14. vers», Krüger már tudta, mit jelent ez, mert Jób könyve ott ezeket mondja: «Isten engem az istentelenek kezébe adott és urrá tette rajtam az igazságtalanokat. Békén voltam, de ő megsemmisített, nyakon ragadott és eltaszított és azoknak martalékaul dobott.» Kronje könyvnélkül tudja a bibliát és bizonyosan Krüger is. Mikor az első angol foglyok a burok kezébe kerültek, Steyn elnök megkérdezte Krüger, mitévő legyen velük. Krüger válasza ez volt: Királyok könyve, második rész VI. fejezet, 21 vers. Ez pedig így szól: Ne kinozd őket. Avagy ütlelnéd azokat, a kiket kardoddal és nyiladdal foglyaiddá tevél? Adj nekik kenyeret és vizet és bocsásd vissza őket urukhoz. Az bizonyos, hogy — Chamberlain ur mást üzent volna.

Yegyes hírek.

Megdrágult a levelezőlap. A minisztertanács határozata alapján 1902. január 11-étől kezdve a

levelezőlapok árát a belföldi forgalomban 4 fillér helyett 5 fillérben, a postautalvány-úrlapokét pedig a bel- és külföldi forgalomban egyaránt 1 fillér helyett 2 fillérben állapította meg a kereskedelmi miniszter. E határozat már régen életbe lépett. Azért figyelmeztetjük erre újra olvasóinkat, hogy szerkesztőségünknek mostanság sok pénzébe kerül a kellő bélyeggel el nem látott postai küldemény.

Meglopta magát. Mult év karácson nagyhetében dr. Tomka Sámuel budapesti orvos feleségével együtt Bécsbe utazott. Lakását minden felügyelet nélkül hagyta. Mikor január 7-én haza érkezett, a lakást feltörve találta. A tolvajok elvittek 160 ezer korona értékű papírt, feldúlták a szobákat, összevagdalták a butorokat, képeket. A rendőrség erélyesen fogott a tettesek kézrekerítéséhez. Sikerült is annyit megtudni, hogy a Tomka értékpapirjait valami Blau nevű uraság elzalogosította Bécsben. Szembesítés végett Tomkának is Bécsbe kellett volna utaznia. Ő azonban kitért az utazás elől. Egy négy emeletes ház legfelső folyósójáról leugrott és szörnyet halt. Levelet hagyott maga után, melyben azt írja, hogy a tolvajt ne keressék, mert ő maga volt. Lakása 300 ezer koronára volt biztosítva, s a lopást azért követte el, hogy a biztosítást megkaphassa. A részvényeket is Blau néven ő adta el. Nos, mit ért vele? Volt vagyona miből megéljen, s a fősvénység sirba vitte.

Meggyilkolt levélhordó. Kolozsváron két munkakerülő asztalos-legény a mult heteken meggyilkolta Bürger Károly pénzes-levélhordót. A gyilkosság déli 12 órakor történt. A gyilkosok egy hamis névre feladott utalvánnyal csalták lakásukba Bürgert és ott, míg ez a pénzt nekik számlálta ki: meggyilkolták. A gyilkosokat nyomban elfogták. A munkátlanság az ördög párnája.

A becsület katonája. Demeter György kaposi földmivest ellenőrzési szemlére idézték Kolozsvárra. Meg is jelent. Előzőleg félre szólítja az őrmestert és azt kérdi tőle: Megkövetem az őrmester urat, hogy lehet az, hogy engem szemlére hívtak, holott katona még nem voltam. Az igaz, hogy öt évvel ezelőtt besoroztak, de még nem szolgáltam le a három évet. Az őrmester jelentést tett az esetről, s Demetert rögtön ott tartották, s másnap már Galiczia felé robogott vele a vonat. Még azt sem engedték meg, hogy szülőitől bucsut vegyen. Demeter most becsületből szolgál.

A rossz olvasmány miatt. Kovács Zsuzsa a halál kapujában járt a rossz olvasmány miatt. Mint becsületes cselédleány szeretett volna ő is olvasni. Nem jutott más könyvhöz, mint valami rossz rém-regényhez. Ennek egyik fejezetében az volt megírva, hogy a grófnét megcsalja a szeretője és amiatti bánatában megmérgezi magát. Rossz hírt hallott Kovács Zsuzsa is a jegyese felől. Nem járt utána igaz-e, nem-e: a grófné példájára cselekedett ő is Gyufa oldatot ivott. Szerencséje az volt, hogy nem eleget. Az orvosok megmentették. Mikor magához tért, hü jegyesét látta ágya mellett. Ha én ezt tudtam volna, sóhajtott föl! Többet nem olvasott rossz könyvet.

XIV. Lajos francia király utolsó napjai.

Sokan vannak, kik egy életen át soha sem gondolnak Istenre. De, mikor a halál megkönyörkezi: akkor már ezek is szívesen foglalkoznak Istennel. Így járt XIV. Lajos is. Halálos ágyán az érte imádkozó lelkésznek azt mondta: Barátom! So' se imádkozzék azért, hogy életben maradjak, imádkozzék inkább lelki üdvösségemért! Remélem, oh Istenem, hogy csakhamar egedbe juthatok, remélem és kérve-kérlek, cselekedd ezt meg minél előbb! Azután kis fiát hívatta magához és így szólott neki: — Hatalmas király lész, édes gyermekem, de trónusodon se feledd el, hogy alázatos szolgája vagy Istenednek. Ne kövesd példámat; ne hadakozzál szomszédaiddal. Engem, sajnos, végzetem sodort a sok háborúságba. Kövesd bölcs, felvilágosult és önzetlen alattvalóid tanácsát . . . Végül a biboros főpapokat fogadta és ezen szavakkal vett bucsut tőlük: — Tudjátok, — mondá — hogy az egyház ügyeit tőlem telhetőleg pártoltam s üldöztem a *hitetleneket*. De mindannyiszor csak azt cselekedtem, a mit *ti tanácsoltatok* nekem. Ha tehát tévedtem, ha nem teljesítettem kötelességemet, az a ti bűnök, azért ti vagytok felelősek Isten és ember előtt.

Hány hangya van egy bolyban? Az első, a ki megszámlálta, hogy hány hangya van egy hangyabolyban: Forel Gusztáv, svájci természet-udós volt. Forel úgy találta, hogy egy hangyabolyba 114 ezer hangya van. Pontosabb számításokat tett ennél Jung Emil, genfi tanár, ki 1897-ben és 1899-ben öt hangyabolyt számlált meg, a következő eredménnyel: az első bolyban talált: 53 018 hangyát; a másodikban: 67 410-et; a harmadikban: 19 933-at; a negyedikben: 93 964-et; az ötödikben: 47 828-at. A szökevény hangyáknak számát, melyeket Jung nem tudott összefogni, 10.000-re teszi. E szerint, egy jó nagy hangyaboly lakóinak a száma 100 ezer, egy közepesé: 70 ezer, s egy kicsinyé: 30 ezer.

Eltűnt a ravatalról. Furcsa eset történt egy bolgár fa'uban. Meghalt egy jómódu bolgár asszony és a hozzátartozók nagy virasztót csaptak. Volt ital bőven. Ugy éjfél felé már nem is törődtek a halottal, ki a szomszéd szobában feküdt. Egyszer mégis bepillant hozzá egy kegyes lélek, kinek az ital még nem vette el az eszét: de hát, csodák csodája a halott eltűnt. Erre már kijózanodott az egész társaság és a halott keresésére indult. Meg is kapták az istálló mellett, megfagyva. Az esetet úgy fejtik meg, hogy a halott csak *tetszhalott* volt.

Asz almasajt készitési módja az, hogy a rothadó részeket kivágjuk s azután 4 cikkbe ha-

sítva, egy főző edénybe rakjuk, de sem a héját, sem a magvát nem távolítjuk el, mert a héjja húzával együtt adja a kocsonya részt, a melytől kocsonyaszerűen megkeményszik, a magvai adják hozzá a festőanyagot, a mitől szép barnássárgává válik; (egy kis ártatlan álkörmös hozzáadásával rózsaszínre vagy pirosra meglehet festeni), ha már az edény tele van elkészített almával, vizet töltünk hozzá s az edényt befedve addig főzzük, míg az alma jól megpuhul, s ha megpuhult, az edényből szitára töltjük, hogy a mi kis vizrészt még van rajta, mind leszűrődjék, s ha kellőképpen leszűrődött, az egészet a szitán áttörjük s az így kapott anyagot megmérve, annyi porcukrot adunk hozzá, mint a milyen sulyu volt az almapép, s ezt összekeverve újból a tűzhöz teszszük s addig főzzük, a míg az kocsonyaszerűen megkeményszik (a mit úgy lehet megpróbálni, hogy elég kemény-e, hogy egy keveset tányérba teszünk és egy pár percig hűlni hagyjuk (mint a birsalma-sajtot), azután megnedvesített tálczára vagy tiszta lapitóra teszszük s úgy hagyjuk, a míg annyira megszárad, hogy koczkákba vagy kis formákba kivágjuk s kész az úgynevezett almasajt. És azután tiszta, jó levegőjű helyen éveken keresztül is eltartható s igen kellemesen tápláló csemege, mit ha a háznál elfogyasztani igen sok lenne, igen jól lehet értékesíteni csemegeüzleteinkben s aránylag sokkal jobban jutalmaz, mint a mennyibe a különösen romlásnak indult alma és a hozzá adott cukor került. Sajtot kevesebb cukorral is lehet előállítani, mint a mennyi az almaanyag sulya, csak hogy az természetesen nem olyan finom és nem olyan értékes.

Szerkesztő postája.

Olvasóinknak. A mult számban közölt bibliai kérdés helyes megfejtése: **Mindkettő megátkozta születése napját.**

Helyesen fejtették meg: Gáspár A. (2), Berkessy K.-né (1), Borbély S. (1), Megyery K. (7).

Gy. Zs.-né. B. H. A legnagyobb köszönettel vettük; sajnálattal tudatjuk azonban, hogy e számba már későn jött. A jövő alkalommal okvetlen jönni fog.

K. J. F. Tömös. Mi nem vagyunk hibásak a kérdéses dologban, az expedálás pontosan megtörtént; más-hol a baj — talán a postán? Az elmaradt számokat megküldjük; az elkeseredetteket pedig, kérem, vigasztalja nevünkben.

G. K.-né. Csernátfal. Az 51. szám helyettesíti az 52-öt. Megérkezett az előbbi? — mert akkor rendben van a dolog. Czim — jövőre úgy lesz!

A VASÁRNAP OLVASÓINK. Bibliai kérdéseket, az eddig közölt alakban, lapunk olvasóitól nagyon szívesen veszünk és a beküldők nevei alatt közölni is fogjuk. A kérdéseket felelettel egyetemben, e rovat vezetője címére tessék küldeni.

Tudakozzátok az irásokat . . . János ev. V 39.

Kalauz Biblia olvasáshoz a következő héten.

Vas.	febr. 2. Lukács XX. A keresztségről; feltámadásról.
Hétf.	» 3. 2. Kor. V. Az evangélium summája.
Kedd	» 4. 2. Kor. IV. Mint prédikált Pál apostol.
Szerda	» 5. Efezusila. II. Keresztyén állapota Krisztusban.
Csüt.	» 6. Timót. III. A diakónusok tiszte.
Péntek	» 7. Apost. csel. XVII. Pál Thessalónikban; üldöztetése.
Szom.	» 8. Zsolt. 99. Krisztus diadalma a pogányok felett.

* A kik tíz kérdésre helyes feleletet küldenek, azok közül egynek — kire a sorsolás esni fog — lapunkat egy negyed évig ingyen megküldjük. Megfejtéseket (egy levelezőlapon minden héten szerdáig) e rovat vezetőjének: **Birtha József** címére (Kolozsvár, ref. theologia 5. ajtó,) tessék elküldeni.

Nyomatott Gámán János Örököse könyvnyomdájában, Kolozsvárt.

